

Правила за предотвратяване и санкциониране на изпитни измами и плагиатство

Настоящите правила са приети на заседание на Научния съвет на ИА с НАО с Протокол 7/12.03.2025 г.

Чл. 1. Съгласно §1.7 от Допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ, "плагиатство" е представяне на чужди трудове, които изцяло или частично са написани или създадени от друго за собствени, или използването на публикувани от друго научни резултати, без позоваване или цитиране в процедурите за придобиване на научни степени или за заемане на академични длъжности.

Това включва както публикувани, така и непубликувани материали и се отнася до текстове, фигури, таблици, методологии и концепции, вкл. от Интернет без цитиране на източника.

Чл. 2. Формите на плагиатство биват:

1. Пряко плагиатство: Копиране на думи, данни или резултати от друг изследовател дума по дума без цитиране.
2. Самоплагиатство: Повторно публикуване или използване на значителни части от предишна собствена работа (напр. статии, данни или анализи) без подходящо цитиране.
3. Плагиатство чрез перифразирание: Преразказване на идеи или съдържание на друг без позоваване на оригиналния източник.
4. Фалшифициране/манипулиране на данни: Представяне на фалшифицирани или манипулирани данни като автентични.
5. Неотбелязано сътрудничество: Използване на приноси от сътрудници или асистенти без признаване на приноса.

Чл. 3. Според вида и степента на използваните форми на плагиатство се определят следните нива на плагиатство:

1. Ниско ниво: Поради небрежност и без намерение за измама на автора. Приликата между текстовете е минимална, до 15% сходство (коефициент на сходство 1). Последствието трябва да бъде писмено предупреждение със задължително обучение по изследователска етика и правилно цитиране.
2. Средно ниво: При установяване на неточно цитиране или копиране на няколко параграфа, под 50% сходство (коефициент на сходство 1). Последствието трябва да бъде отхвърляне на подадените материали, оттегляне на публикувани статии или дисквалификация от възможности за финансиране.
3. Високо ниво: Когато са налице тежки (над 50% коефициент на сходство 1 за текстовете) или повтарящи се нарушения; или когато обективно е доказан умишлен опит за копиране на работата на друг учен; или когато са взети голямо количество

данни на друг учен без съответното разрешение. Последствието трябва да бъде прекратяване на изследователската позиция, забрана за публикуване в академични списания, загуба на грантове или правни действия.

Чл. 4. Откриване на плагиатство в дисертационни трудове:

- (1) При представяне на дисертационен труд за предзащита докторантът трябва да представи собственооръчно подписана декларация, че е автор на представения текст. Същото изискване важи и при представяне на дисертационен труд за присъждане на научната степен „доктор на науките“.
- (2) В случая на защита на дисертационен труд за присъждане на научната степен „доктор“ и “доктор на науките”, председателят на научното жури следва да извърши проверка по правилата, описани в Приложение 1 към настоящия правилник, и да изготви доклад за липсата/наличието на плагиатство за Научния съвет на института.
- (3) В случай на отсъствие на плагиатство, докторантът или хабилитираното лице, което е представило дисертационен труд за присъждане на научната степен „доктор на науките“ се допускат до процедура за защита.

Чл. 5. С цел избягване на случаи на плагиатство учените от института трябва да следват следните насоки:

- (1) Всички публикувани материали (статии, книги, доклади от конференции и др.) и непубликувани данни трябва да бъдат коректно цитирани.
- (2) Фигури, таблици и изображения от други източници трябва да включват коректно представяне и когато е необходимо да имат разрешение от притежателите на авторските права.
- (3) Всички данни, използвани в изследването, трябва да бъдат точно посочени и цитирани, включително масиви от данни или резултати от наблюдения.
- (4) При използване на чужди данни да се спазват лицензионните условия или разрешенията, свързани с тяхното използване.
- (5) Да се избягва преповтарянето на съдържание от предишни публикации, освен ако това не е изрично разрешено от издателя или научната институция, със съответните пояснения.

Чл. 6. С цел откриване и предотвратяване на плагиатство е необходимо да се използва лицензиран софтуер за откриване на плагиатство за проверка на оригиналността на дисертационни трудове, предложения за финансиране на проекти или доклади за представяне на конференции. Рецензентите и редакторите на списания също трябва да оценяват подадените материали за признаци на плагиатство.

Чл. 7. Процес на обжалване:

- (1) Изследователите, обвинени в плагиатство, имат право да представят доказателства и да изяснят своя случай.
- (2) Жалбите да бъдат разглеждани от независима комисия, която да оцени намерението, степента и контекста на разглежданото изследване. Комисията се назначава със заповед на Директора на ИА с НАО.

Чл. 8. Изследователите трябва да подпишат споразумение за спазване на тези правила срещу плагиатство като част от своята институционална принадлежност или участие в проект.

Чл. 9. Формите на изпитна измама биват:

- а) преписване или опит за преписване по време на изпити на докторанти;
- б) използване на непозволені средства (учебници, сборници и др., нерегламентирани помощни материали, преносими компютри, технически средства за комуникация и др.) по време на изпит;
- в) фалшифициране или подмяна на изпитни резултати.

Чл. 10. Изпитна измама се установява от изпитната комисия в деня на изпита.

- (1) В случай на измама, опит за измама или за възпрепятстване на провеждането на писменото изпитване, изпитната комисия оформя писмен протокол, подписан от членовете на изпитната комисия, от уличения в измама или опит за измама и от двама свидетели. При отказ на уличения в измама или опит за измама да подпише протокола, двама свидетели удостоверяват отказа му със своите подписи.
- (2) Протоколът се представя на Директора на ИА с НАО. Решенията на последния се връчват на нарушителя лично срещу подпис.
- (3) Изпитът се анулира.

Чл. 11. Процедурата за проверка за плагиатство в статия / дисертационен труд в ИА с НАО е както следва:

- (1) За проверка на плагиатство се използва лицензиран достъп до специализиран онлайн софтуер на адрес <https://strikeplagiarism.com>.
- (2) Проверяващият за плагиатство подава материала, предмет на проверка, към софтуера, който издава автоматично Доклад за сходство в pdf формат. Докладът се прилага към материалите от проверката.

- (3) Провереният проверява Доклада за сходство, след което попълва и прилага Протокол за проверка на оригиналността (Приложение №1 към настоящите Правила).
- (4) Провереният попълва и прилага Становище (Приложение №2 към настоящите Правила), удостоверяващо проверката.

Протокол

за проверка на оригиналността на научна статия / дисертационен труд

(излишното се изтрива/зачертава)

Изготвен от .....

(длъжност и имена на проверяващия)

Във връзка с представената/ия научна статия / дисертационен труд

с автор: .....

и заглавие на научната статия / дисертационния труд: „.....“.

На база на получения Доклад за сходство на текста на дисертационния труд в система за превенция срещу плагиатство, генерираният отчет за сходство на текста показва следното:

Отчет за сходство	Първоначални резултати от доклада за сходство	Финални резултати от доклада*	Коментари при промяна на резултатите
а. коефициентът на сходство 1 Този коефициент не трябва да надвишава 50%.	0.0 %	0.0 %	няма
б. коефициентът на сходство 2 Този коефициент не трябва да надвишава 5%.	0.0 %	0.0 %	няма
в. коефициент на цитатите Този коефициент не трябва да надвишава 20%.	0.0 %	0.0 %	няма
г. опити да се скрие нерегламентирано позоваване на чужд труд чрез манипулации на текста („Предупреждения и сигнали“)	0.0 %	0.0 %	няма

Дата: ...../...../ 20..... г.

Подпис: .....

(имена на проверяващия)

* Попълват се само: 1) при установени технически грешки и направени корекции от автора; 2) в случаите на повторна явяване на защита, когато след първоначалната проверка са открити сходства с неплагиатствани авторски текстове от предходния вариант на текста; и 3) в случаите когато са установени съпадения с авторски неплагиатствани текстове - части от дисертационния труд, публикувани в научни списания, сборници и др. като резултат от

изследователската работа. В полето „Коментари при промяна на резултатите“ се описва на какво се дължат разликите.

Приложение №2

Становище

от .....

във връзка с процедурата за предотвратяване на плагиатство в статии и дисертационни трудове

С настоящото становище удостоверявам, че съм прегледал Доклад за сходство на текста на дисертационния труд в резултат от анализа на текста на следната/ия статия/дисертационен труд в системата за превенция срещу плагиатство:

Автор: .....

Заглавие на статия/дисертационен труд: „.....“.

След прегледа на Доклада за сходство, имам основание да установя следното:

Откритите сходства в статията/дисертационния труд са регламентирани и не носят признаци на плагиатство. Приемам текста за допускане до разглеждане.

Откритите сходства в статията/дисертационния труд не носят признаци на плагиатство, но използването и позоваването на чужд труд в посочените размери поражда съмнения относно съществената стойност и приноса на текста.

Считам, че статията/дисертационния труд трябва да бъде преработен/а като се ограничат сходствата.

Откритите сходства в статията/дисертационния труд са неправомерни и носят признаци на плагиатство. Считам, че статията/дисертационния труд не трябва да се допусне до обсъждане.

С настоящото информирам Директора на ИА с НАО за необходимостта от предприемане на необходимите действия и разглеждане на случая от Етична комисия.

Обосновка:

.....

Дата: ...../...../ 20..... г.

Подпис: .....

(имена на проверяващия)